

Izjava OHR-a na konferenciji za medije međunarodnih organizacija

Neki komentatori su kritizirali Specijalnog revizora zbog utvrđivanja propusta u rukovođenju i korupcije u preduzećima BH Telecom, Telecom Srpske i HT Mostar na osnovu toga što je naglašavanjem ovih nedostataka revizor umanjio vrijednost ovih preduzeća. Ili, što je još gore, bilo je pokušaja pojedinaca koji imaju lični materijalni interes da održe postojeće stanje da diskreditiraju same nalaze.

Želim naglasiti da je vrijednost tri preduzeća umanjena nasposobnošću njihovih rukovodilaca i može porasti samo ukoliko entitetske vlade provedu reforme koje su najavili. Cilj ovih reformi ja poboljšanje načina na koji se vode preduzeća u BiH, eliminacija prevara i propusta u rukovođenju i *povećanje* vrijednosti preduzeća. Samo prikrivanje propusta u rukovođenju u telekomunikacijskim preduzećima neće povećati njihovu vrijednost.

Dozvolite mi da naglasim šta ovi propusti u rukovođenju i neefikasnost znače za vas, građane BiH:

- To znači da Bosna i Hercegovina spada među zemlje sa najvišim cijenama za telefonske usluge u Evropi – cijenama koje plaćate vi od vaših plata.
- To znači da Bosna i Hercegovina nema pristup novim uslugama i tehnologijama koje su na raspolaganju u drugim zemljama Evrope.
- To znači da Bosna i Hercegovina ne privlači investicije za otvaranje novih radnih mjesta – investicije koje će biti uložene u nekoj drugoj zemlji: Sloveniji, Mađarskoj, Poljskoj.

– To znači da Bosna i Hercegovina gubi oko 100 miliona KM zbog nesposobnosti i prevara – a to je novac iz vašeg džepa, od vaše plate.

Dozvolite mi da se sad osvrnem na neke nesporazume, smišljene ili ne, o kojima smo slušali u proteklih nekoliko sedmica:

- Entitetske vlade i međunarodna zajednica žele umanjiti vrijednost telekomunikacijskih preduzeća kako bi ih jeftino prodali

U izvještaju specijalnog revizora su izložene reforme čijim će provođenjem porasti vrijednost telekomunikacijskih preduzeća. Telekomunikacijska preduzeća su predviđena za privatizaciju prema entitetskim zakonima o privatizaciji. Cilj te privatizacije je da se telekomunikacijskim preduzećima omogući rentabilno poslovanje na slobodnom tržištu čime bi se poboljšale usluge koje pružaju građanima BiH (uključujući sniženje cijena) i podstaklo interno investiranje, što opet podrazumijeva otvaranje novih radnih mjesta.

Međunarodna zajednica podstiče entitetske vlade da počnu pripremati telekomunikacijska preduzeća za privatizaciju, što podrazumijeva da preduzmu mjere kako bi osigurali da ova preduzeće ostvaruju najveću moguću dobit za građane BiH, ali to je proces za koji treba vremena. Ideja da će ova preduzeća biti jeftino prodata, jednostavno i jasno rečeno, ne odgovara stvarnosti.

- Kritičari tvrde da je revizor izdvojio jednog poslovnog partnera BiH Telecoma zato što je njegov vlasnik Sirijac

Revizor je izdvojio ovo preduzeće zato što služi kao posrednik za BH Telecom u milionskim ugovorima iako se BH Telecom čini sposobnim da pregovara u svoje ime, pri čemu ne bi plaćao usluge posredovanja koje povećavaju kupoprodajnu cijenu za 19 do 24 posto. Korištenjem usluga ovog preduzeća ne ostvaruje se nikakva očigledna korist ni za BH Telecom ni korisnike njegovih usluga.

- Specijalni revizor se optužuje za pogrešnu tvrdnju da ova tri preduzeća nisu rentabilna.

Revizor je dokazao da bi usvajanjem modernog modela rukovođenja i iskorjenjivanjem korupcije ova tri preduzeća mogla biti *rentabilnija*. Ukoliko bi ova preduzeća ispravila propuste u upravljanju dobit BH Telekoma bi bila uvećana za 40 miliona KM, Telecoma Srpske za 38 miliona KM i HT Mostar za 16 miliona KM. Rezultat toga bi bio mnogo uspješniji sektor telekomunikacija – što podrazumijeva niže cijene telefonskih usluga i više investicija za otvaranje novih radnih mjesta.

- Neki sugerišu da specijalni revizor nije našao dokaze kriminaliteta

Nije istina. U svakom od ovih preduzeća revizor je dokumentovao moguće slučajeve kršenja zakona ili izbjegavanja primjene zakonskih propisa, naročito u vezi sa nabavkama. Tužbeni navodi o krivičnim radnjama su dostavljeni tužilaštvu.

- Još jedna kritika koja se čula u posljednje vrijeme je ta da telekomunikacijska preduzeća spadaju u malobrojne rentabilne firme u zemlji te da bi ih vlasti trebale iskoristiti za finansiranje obaveza kao što su penzije.

Istina je da uspješna preduzeća u tržišnoj ekonomiji plaćaju dividende svojim dioničarima, plaćaju porez državi i preostala sredstva ulažu u poboljšanje svojih proizvoda i usluga. Nije praksa da vlada jednostavno zarovi ruku u sef preduzeća i uzme koliko joj treba. Ukoliko bi se tako nešto dozvolilo, građani bi plaćali dvostruki porez, jednom direktno državi a jednom putem telefonskih računa od kojih se dio odvaja za državu.

Dugoročno gledano, vlade će biti u poziciji da ispune svoje obaveze prema penzionerima kao i svima drugima kada budu dobivale odgovarajući prihod od poreza od sve većeg broja preduzeća koja posluju u dinamičnom ekonomskom okruženju.

Stoga smatram da bi bilo mudro upitati zašto, s obzirom na

očigledne dokaze o propustima u rukovođenju i korupciji u svim telekomunikacijskim preduzećima, toliko komentatora odbija prihvatiti očigledan zaključak – ova preduzeća su vođena u korist nekolicine politički dobro uvezenih pripadnika uskog kruga umjesto u korist građana BiH. To se mora promijeniti. Međunarodna zajednica podržava tu promjenu.